

**Програма охорони довкілля
Хмельницької міської територіальної громади
на 2021-2025 роки**

1. Загальні положення.

Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма

Сучасний стан довкілля в Україні є критичним. Незважаючи на загальне зниження обсягів промислового виробництва показники забруднення навколишнього природного середовища залишаються стабільно високими, що свідчить про наявність системних проблем, які потребують реагування, як з боку забруднювачів, так і з боку держави.

В умовах інтенсивного розвитку технологій, промисловості та суспільства загалом природа вже не постає у свідомості населення та виробників як невичерпний банк ресурсів. Екологічні проблеми в Україні не тільки не вирішуються десятиріччями, а й загострюються. Саме тому стратегічне планування та прогнозування, вжиття превентивних заходів та раціоналізм у використанні наявних природних ресурсів мають бути пріоритетними, а екологічна політика спрямована на захист життя і здоров'я населення від негативного впливу забруднення навколишнього природного середовища.

Хмельницький та його околиці є значним історичним, сучасним та культурним центром Поділля. Однак, розвиток міста та територіальної громади у економічній, соціальній, освітній сферах, підвищення його туристичної привабливості неможливі без одночасного поліпшення екологічного стану на його території, формування безпечних умов для життя та здоров'я його мешканців та гостей.

Місцева влада злагоджено та планово працює у сфері енергозбереження, екологічної освіти населення, раціонального використання природних ресурсів громади. З метою забезпечення системного підходу до формування та реалізації екологічної політики як складової сталого (збалансованого) розвитку, з урахуванням характерних для громади соціально-економічних умов та екологічних проблем, розроблена Програма охорони довкілля Хмельницької міської територіальної громади на 2021 -2025 роки (далі – Програма).

Заходи Програми відповідають завданням і пріоритетам Стратегії розвитку Хмельницької міської територіальної громади до 2025 року та спрямовані на забезпечення максимально ефективного використання і активізації природного фактору, здорового способу життя населення громади та свідомого ставлення їх до довкілля, зокрема:

- запобігання забрудненню атмосферного та водного басейнів;
- охорону і раціональне використання природних рослинних ресурсів та тваринного світу;
- збереження природно-заповідного фонду;
- оптимізацію збору та утилізації комунальних відходів;
- підвищення рівня суспільної екологічної свідомості громадян.

Програма базується на основі аналізу сучасного стану навколишнього природного середовища міста Хмельницького як адміністративного центру Хмельницької міської територіальної громади, визначає проблемні питання, окреслює цілі, завдання, комплекс заходів щодо їх реалізації та розрахована на середньострокову перспективу.

Програмою передбачається можливість коригування заходів (внесення змін чи доповнень) в залежності від змін внутрішніх та зовнішніх умов її реалізації.

2. Характеристика стану навколишнього природного середовища. Аналіз причин виникнення екологічних проблем та обґрунтування необхідності прийняття Програми

2.1. Атмосферне повітря

Згідно зі схемою фізико-географічного районування України територія Хмельницької міської територіальної громади розташована у межах Східноєвропейської рівнини, зони широколистяних лісів, Західно-Українського краю, Західно-Подільської височинної області, Красилівсько-Ярмолинецького фізико-географічного району.

Клімат у Хмельницькому регіоні характеризується, як помірно континентальний з м'якою зимою та досить теплим літом. Спостереження ведуться на метеостанції Хмельницький, розташованій на висоті 290 м.абс. Проаналізувавши дані спостережень за останні п'ять років в місті та регіоні в цілому, середня температура набула тенденції до збільшення. Порівняно з 2015 роком значення середньої температури у 2019 році збільшилося з +8,7° С до +10,05° С. Щодо кількості опадів, то спостерігалось збільшення зливових опадів з 453 мм (у 2015 році) до 538 мм (у 2019 році). Зміна кліматичних умов впливає зазвичай на атмосферне повітря.

Враховуючи те, що спостереження за якістю атмосферного повітря ведуться лабораторією Хмельницького обласного центру з гідрометеорології лише в м.Хмельницькому на двох стаціонарних постах (на території військового шпиталю по вул. Чорновола та на розі вулиць Олімпійської і Курчатова), аналіз стану атмосферного повітря проведено за результатами цих спостережень.

Системні спостереження проводилися по 18 інгредієнтах. Розглядаючи тенденції зміни середнього рівня забруднення повітря за останні 5 років (2015 - 2019 рр.) (табл. 2.1.1.) спостерігається:

підвищення середньорічних концентрацій шкідливих домішок в повітрі діоксиду сірки, оксиду вуглецю, оксиду азоту, фенолу, аміаку, формальдегіду, а також важких металів – кадмію, свинцю;

зниження середньорічних концентрацій шкідливих домішок в повітрі пилу, розчинних сульфатів, діоксиду азоту, хлориду водню, а також важких металів – заліза, марганцю, міді, нікелю, хрому, цинку.

Таблиця 2.1.1.

Домішки	Роки					Тенденція збільшення (+) / зменшення (-)
	2015	2016	2017	2018	2019	
	Середньорічні концентрації, мкг/м ³					
Пил	0,0790	0,0803	0,0636	0,0809	0,0714	-0,0015
Діоксид сірки	0,0204	0,0243	0,0314	0,0234	0,0272	+0,0013
Розчинні сульфати	0,0069	0,0349	0,0042	0,0033	0,0067	-0,0032
Оксид вуглецю	1,5525	1,5879	1,5137	1,6897	2,2826	+0,1562
Діоксид азоту	0,0583	0,0535	0,0595	0,0404	0,0556	-0,0019
Оксид азоту	0,0219	0,0261	0,0255	0,0235	0,0279	+0,0009
Фенол	0,0012	0,0015	0,0014	0,0013	0,0019	+0,0001
Хлороводень	0,0669	0,0822	0,0624	0,0181	0,0347	-0,0129
Аміак	0,0058	0,0063	0,0052	0,0068	0,0067	+0,0002
Формальдегід	0,0039	0,0047	0,0039	0,0042	0,0039	+0,0001
	Важкі метали					
Кадмій	0,00125	0,00117	0,0015	0,00317	0,0008	+0,0001
Залізо	0,59833	0,52583	0,49667	0,48583	0,4727	-0,0291
Марганець	0,0175	0,01583	0,01308	0,01667	0,0087	-0,0017
Мідь	0,02	0,01917	0,01917	0,0145	0,0105	-0,0024
Нікель	0,01917	0,02917	0,02417	0,0225	0,0092	-0,0027
Свинець	0,01833	0,02	0,01917	0,02517	0,0275	+0,0024
Хром	0,01183	0,0225	0,02083	0,00958	0,0099	-0,0017
Цинк	0,03417	0,0525	0,1175	0,03267	0,0291	-0,0030

За індексом забруднення атмосферного повітря (ІЗА) загальний рівень забруднення по місту за останні 5 років коливається від 4,2 до 4,6 і характеризується, як середній.

До основних антропогенних джерел забруднення атмосфери належать: теплове та енергетичне устаткування; промислові підприємства, всі види транспорту.

Більше половини всіх викидів в атмосферне повітря міста забезпечують пересувні джерела. Автомобільний транспорт, який працює на нафтовому паливі низької якості є головним джерелом забруднення повітря високотоксичними сполуками, однак проаналізувати тенденцію викидів не є можливим (з 2016 р. дані щодо викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел відсутні у зв'язку зі зміною форми статистичної звітності, а саме виключенням зазначеної позиції зі звітів 2 ТП-повітря).

Однією з основних причин забруднення атмосферного повітря викидами від стаціонарних джерел є низький рівень оснащення їх пилогазоочисним обладнанням, відсутність установок по вловлюванню газоподібних сполук, а саме: діоксиду сірки, діоксиду азоту, оксиду вуглецю, летючих органічних сполук та інших.

За статистичними даними до підприємств, які мають найбільший вплив на атмосферне повітря громади, можна віднести Публічне акціонерне товариство «Укрелектроапарат», Товариство з додатковою відповідальністю «Хмельницький завод будівельних матеріалів», Товариство з обмеженою відповідальністю «Торговий дім «Хмельницькхліб», Товариство з додатковою відповідальністю «Хмельницькзалізобетон», Товариство з обмеженою відповідальністю «Хмельницький зерно продукт», Товариство з обмеженою відповідальністю «СІРІУС ЕКСТРУЖЕН», Товариство з обмеженою відповідальністю «ТІН ІМПЕКС», а також - міські комунальні підприємства «Хмельницьктеплокомуненерго» та «Південно-Західні тепломережі», які виробляють теплову енергію для забезпечення потреб населення та підприємств міста.

Крім того, значне зростання викидів забруднюючих речовин в атмосферу здійснюють малі промислові підприємства, які не взяті на державний облік і згідно чинного законодавства не звітують та не контролюють свої викиди.

Динаміка викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення

Таблиця 2.1.2

Період	2015	2016	2017	2018	2019
Тис.тонн	1,041	1,037	1,056	1,037	1,038

Для зменшення негативного впливу забруднюючих речовин на атмосферне повітря, на території громади продовжуються роботи по оновленню рухомого складу автотранспорту, ведеться будівництво велодоріжок, здійснюється реконструкція систем теплопостачання. Зокрема, МКП «Хмельницьктеплокомуненерго» та КП «Південно-Західні тепломережі» постійно проводяться заходи, спрямовані на зменшення шкідливих викидів в атмосферу, здійснюється відомчий контроль викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря.

Постановою Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2019 року № 827 затверджено Порядок здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря та визначені зони і агломерації, в межах яких буде здійснюватися контроль за якістю повітря. Місто Хмельницький є окремою агломерацією.

На сьогодні утворена комісія з питань здійснення моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря та управління якістю атмосферного повітря на території агломерації, завданням якої є розробка програми моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря.

Для вирішення проблем, пов'язаних із забрудненням атмосферного повітря, необхідні системні заходи в т.ч.:

оновлення рухомого складу муніципального парку новітніми транспортними засобами;
модернізація існуючих систем опалення та модернізація газоочисного устаткування;
збільшення площі зелених насаджень загального користування, озеленення зупинок автотранспорту;

впорядкування руху транспорту на дорогах центральної частини міста;
моніторинг стану атмосферного повітря та інформування населення про його стан;
розроблення програми моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря.

2.2. Охорона і раціональне використання зелених насаджень, збереження природно-заповідного фонду

Одним із основних елементів благоустрою населених пунктів є зелені насадження. Крім естетичного, вони мають ще й величезне санітарне значення, захищаючи місто від диму, газів, пилу тощо. Зелений масив приміської зони є резервуаром чистого повітря для населеного пункту.

Парки, сади, алеї і бульвари - це своєрідні легені, які очищають забруднене повітря, створюють сприятливий мікроклімат і оздоровлюють довкілля. Вдале поєднання різних рослин дозволяє значно зменшити шкідливі санітарні фактори урбанізації. Так, насадження дерев, кущів і газонів значно зменшують амплітуду температурних коливань, збільшують у спекотні дні вологість повітря, покращуючи таким чином теплообмін людини і її самопочуття.

Рівень благоустрою та озеленення територій – один з показників якості середовища проживання. Від рівня розвитку сфери благоустрою та озеленення громади залежить якість життя мешканців Хмельницької міської територіальної громади.

До зелених насаджень загального користування відносяться території парків, скверів, бульварів, насаджень на схилах, набережних, лісопарків, лугопарків тощо, які мають вільний доступ для відпочинку. За офіційними даними, якими користувались до 2016 року, площа міських зелених насаджень загального користування (за цільовим призначенням), зокрема в місті Хмельницькому, становила 112,83 га. З 2016 по 2020 роки під парки та сквери відведено понад 190 га території зелених зон, які передані в постійне користування КП «Парки і сквери міста Хмельницького» та КП по зеленому будівництву і благоустрою міста. З них найбільшу площу займають зелені зони вздовж річки Південний Буг між вулицями Старокостянтинівське шосе та Трудовою – 38,0561 га, вздовж річки Кудрянка в районі вулиць Щедрина та Холодноярців – 55,1292 га та лісопаркова зона між вулицями Степанкова та Болохівською – 26,00 га.

Наприклад, згідно Державних будівельних норм України (ДБН Б.2.2-12.2018) для міста Хмельницького мінімальна допустима кількість міських зелених насаджень загального користування повинна становити не менше 13 м²/особу, площа озелених територій навколо міста - 200 м²/особу. На сьогодні показник площі міських зелених насаджень загального користування на одного мешканця складає близько 9 м², площа озелених територій навколо міста значно менша від нормативної, що обумовлює необхідність їх збільшення.

Озеленення – важлива складова частина в загальному комплексі господарства територіальної громади, екологічному стані її екосистеми. Щороку висаджується велика кількість молодих дерев, водночас приживлюваність їх невисока. Більшість дерев досягли граничного віку, вражені хворобами, зрізаються під час будівництва. Тож, значні території потребують додаткових насаджень, особливо в центральній частині міста, вздовж автомобільних доріг, вулиць, у дворах будинків.

Не менш важливо зберегти зелені насадження в заплавах річок Південного Бугу, інших водойм. Адже відомо, що в пониззях річок акумулюється значна частина забруднюючих речовин. Разом з тим зелені насадження сприяють очищенню як повітря, так і поверхневих стоків, які без очистки потрапляють у заплави та в подальшому скидаються у відкриті водойми.

Природно-заповідний фонд місцевого значення у місті Хмельницькому представлений 22 природно-заповідними територіями та об'єктами загальною площею 191,7558 га та показником заповідності 2,06 %, а саме:

ботанічні пам'ятки природи:

– «Алея каштана» (0,5 га; вул. Чорновола, 24);

- «Бук червоний» (0,01 га; вул. Гагаріна, 3);
- «Бук на Володимирській» (0,001 га; вул. Володимирська, 74);
- «Бук червоний» (0,01 га; вул. Героїв Майдану, 24);
- «Відгомін віків» (0,001 га; вул. Петра Болбочана, 6);
- «Горіх чорний» (0,02 га; вул.Пилипчука,5);
- «Липа» (0,02 га; вул.Грушевського,64);
- «Прибузькі сосни» (0,025 га; вулиця Кам'янецька, 2);
- «Сад Григорія Сковороди» (0, 1914 га; вул. Ярослава Мудрого, 2);
- «Сквер імені Володимира Івасюка» (0,1907 га; вул. Кам'янецька (між будівлею Хмельницької обласної філармонії та вул. Кам'янецькою);
- «Сквер імені Кузьми Скрябіна» (0, 0833 га; вул. Гагаріна, на території Хмельницької обласної філармонії);
- «Сквер пам'яті героїв та жертв Чорнобиля» (0,2981 га; вул. Кам'янецька, 1);
- «Сквер Слави» (0,3438 га; вул. Кам'янецька, 111, зупинка громадського транспорту «Пам'яті героїв»);
- «Сосни Чорні» (0,01 га; вул. Пушкіна 11, 13);
- «Тисячі сердець» (0,001 га; вул. Володимирська, 85);
- «Ясен на майдані» (0,001 га; вул. Майдан Незалежності, 2);
- парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва:*
- «Парк культури і відпочинку імені Михайла Чекмана» (140,45 га);
- «Заріччя» (4,3 га; між вулицями Перемоги, Свободи);
- сквер імені Т.Г. Шевченка (4,7 га; вул. Проскурівська);
- дендрологічні парки:*
- «Поділля» (Старокостянтинівське шосе);
- «Юннатівський» (2,06 га; прв. Шкільний,8);
- Ботанічний сад Хмельницького національного університету* (2,21 га; вул. Інститутська,

11).

До складу природно-заповідного фонду Хмельницької територіальної громади увійшли й природно-заповідні території та об'єкти прилеглих сільських рад, зокрема

- Давидківський лісовий заказник місцевого значення (506,0 га);
- зоологічна пам'ятка природи місцевого значення «Бахматовецька колонія сірої чаплі» (4,7 га);

– парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Парк ім. С. Мацишина» (12,0 га).

Показник заповідності становить 1,44 %.

На даний час сформована екологічна мережа України, в рамках якої розроблені та затверджені регіональна екологічна мережа Хмельницької області та схема екологічної мережі міста Хмельницького (затверджена рішенням тридцять четвертої сесії Хмельницької міської ради від 09.10.2019 року №37).

Базові елементи локальної екомережі міста відповідають європейській класифікації, це – природні ядра (або ключові території), буферні зони (буферні території); екологічні коридори; відновлювані території.

Каркасом екомережі міста є його зелена зона, насамперед території природно-заповідного фонду, заплави річок, струмків, озер тощо.

На території міста Хмельницького виявлено 6 природних ядер – центрів біорізноманіття, загальною площею 435, 56 га. З них 5 – регіонального рівня: «Дендропарк Поділля», «Парк імені Михайла Чекмана», «Прибузьке», «Гречанський ліс», «Ботанічний сад», та одне ядро локального рівня – «Ветеранський ліс» (мкрн Ружична та Дубове).

Для забезпечення внутрішньо - та міжпопуляційних контактів, обміну генетичною інформацією, розселення та міграції організмів ці природні ядра зв'язуються з іншими центрами біорізноманіття десятьма екологічними коридорами, з них 1 екокоридор – національного рівня («Південнобузький»), 3 – регіонального рівня («Північний»,

«Плоскирівський», «Кудрянський») та 6 – локального рівня («Лезнівський струмок», «Південно-західний», «Південний», «Дачі Дубово», «Старосадівський», «Книжковецький»).

Екокоридори переважно є річковими, оскільки саме в заплавах Південного Бугу, його допливів, потічків та струмків залишилися відносно збереженими рослинний покрив і тваринний світ, а тому саме вздовж заплав річок, потічків, канал відбувається обмін генетичним матеріалом, міграція тварин тощо.

Збереження місцевої екомережі сприятиме збалансуванню природокористування, підтриманню динамічної рівноваги між природними та антропогенними ландшафтами на території міста, покращенню умов життя людини.

Пріоритетними завданнями в сфері озеленення є:

забезпечення системного управління у сфері озеленення, що передбачає: створення програми озеленення та догляду за зеленими насадженнями на території Хмельницької міської територіальної громади; збереження існуючих зелених зон; посадку і відповідний догляд за новоствореними;

виключення можливості зміни цільового призначення та видачі містобудівних умов та обмежень на забудову земельних ділянок рекреаційного призначення, у тому числі зелених насаджень загального призначення;

створення міні-скверів, організація вертикального озеленення у густо забудованій центральній частині міста;

здійснення контролю за виконанням забудовниками вимог державних будівельних норм щодо озеленення територій;

доведення площі зелених насаджень загального користування до показників проєкту змін до Генерального плану міста (555,0 га);

розширення мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

здійснення заходів щодо збереження та розвитку існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

розроблення проєктів організації території об'єктів природно-заповідного фонду та проєктів утримання парків-пам'яток садово-паркового мистецтва;

забезпечення штучної системи поливу насаджень, озеленення зупинок громадського транспорту;

використання сучасних сумішей у зимовий період з метою захисту зелених насаджень від засолення ґрунту.

2.3. Водні ресурси

2.3.1. Питна вода

Для водопостачання міста Хмельницького питна вода видобувається із підземних джерел, накопичується в резервуарах водопровідних насосних станцій, дезинфікується, знезалізнюється і подається водогонами, розподільчою мережею до споживачів.

Якість води за основними показниками відповідає діючим в Україні нормативам ДСНіП 2.2.4.171-10 «Вода питна») з дозволеними Мінохорони здоров'я відхиленнями по вмісту заліза, аміаку, жорсткості, які є переважно природного походження.

Вода видобувається з 20 артезіанських свердловин Чернелівської ділянки Хмельницького родовища підземних вод. Інші 5 ділянок, такі як «Кудрянка», «Центральна» «Західна», «Південна» та «Шаровечка» знаходяться в резервному режимі (в основному без відновлення та модернізації споруд і обладнання).

Вода з Чернелівського водозабору подається в місто по водогону діаметром 1000 мм протяжністю 34 км. Запаси підземних вод Perezatverzheni u 2019 roci ta stanovlyat 65753 m³/добу (категорія А + Б).

Основні показники використання і відведення води в місті Хмельницькому за даними ГУ статистики в Хмельницькій області наведено в таблиці 2.3.1.

Таблиця 2.3.1

	2015	2016	2017	2018	2019
Використано свіжої води, млн.м.куб у тому числі на :	14,0	13,6	13,9	13,8	13,6

виробничі потреби	2,8	2,9	2,7	2,8	2,8
питні і санітарно-гігієнічні потреби	11,2	10,7	11,1	10,9	10,9
Загальне водовідведення (без транзиту та скиду в канали)	16,3	17,3	16,5	16,6	17,4

Виробничий лабораторний контроль безпечності та якості питної води, що подається споживачам, здійснюється хіміко-бактеріологічною лабораторією КП «Хмельницькводоканал». Усереднена інформація щодо якості питної води в місті Хмельницькому за період 2015-2019 роки за даними МКП «Хмельницькводоканал» представлено в таблиці 2.3.2

Таблиця 2.3.2

Якість питної води		
Частка проб питної води в місті, що не відповідає нормам якості питної води, в т.ч.	% від загальної кількості проб	7,1
за фізико-хімічними показниками	% від загальної кількості проб	6,5
за бактеріологічними показниками	% від загальної кількості проб	0,6
у системах централізованого водопостачання за санітарно-хімічними показниками	% від загальної кількості проб	0,23
у системах централізованого водопостачання за бактеріологічними показниками	% від загальної кількості проб	0

За даними Головного управління Держпродспоживслужби в Хмельницькій області у 2017-2019 роках вибірково обстежено від 30 до 200 криниць по місту. Виявлено відхилення: за санітарно-мікробіологічними показниками - присутні загальні колі-форми E.Coli, за санітарно-хімічними показниками - завищений вміст нітратів та загальної жорсткості (табл.2.3.3).

Таблиця 2.3.3

Показники	2017	2018	2019
	Загальна кількість проб /кількість відхилень		
Санітарно-хімічні	10 / 4	31 / 28	30 / 24
Санітарно-мікробіологічні	15 / 6	31 / 24	30 / 8

В селах Богданівці, Івашківці, Давидківці, Пирогівці створені комунальні підприємства, які надають послуги по централізованому водопостачанню та водовідведенню. Водопостачання здійснюється з артезіанських свердловин. За результатами комплексного обстеження водопровідно-каналізаційного господарства встановлено, що мережі водопроводу та каналізації знаходяться в аварійному стані, потребують заміни та ремонту. Відсутній контроль за якістю питної води та відповідна технічна документація. Очисні споруди фактично зруйновані або відсутні, неочищені стоки скидаються в річку.

2.3.2. Поверхневі водойми

До найбільших поверхневих водних об'єктів, що розташовані на території Хмельницької міської територіальної громади, відносяться: річка Південний Буг, декілька малих річок – приток Південного Бугу: річки Самець (Кудрянка), Плоска, Вовк. В межах сіл Бахматівці, Давидківці, Пирогівці, Пархомівці розташовані великі водойми, які перебувають в оренді та використовуються для риборозведення.

На території міста Хмельницького розташовано декілька великих водойм різного типу. Це річка Південний Буг, її притоки - річки Плоска, Кудрянка, озеро в мікрорайоні Озерна, ставки в мікрорайонах Дубове та Ружична і безліч малих (струмки, потічки, ставки). Для кожної водойми характерні свої гідрологічні характеристики та антропогенне навантаження різного ступеня інтенсивності.

Контроль за якістю та спостереження за станом забруднення поверхневих вод здійснюють: Регіональний офіс водних ресурсів у Хмельницькій області, Хмельницький обласний центр з гідрометеорології, Державна установа «Хмельницький обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України», Державна екологічна інспекція в Хмельницькій області, МКП «Хмельницькводоканал».

За даними спостережень вміст забруднюючих речовин, які потрапляють у поверхневі водні об'єкти, щороку зростає. Ймовірною причиною забруднення являється зношеність існуючих очисних споруд, каналізаційних мереж, відсутність очисних споруд зливових вод, зміна кліматичних умов (мілководдя), забудова водоохоронних зон та водно-болотних угідь. Важлива роль останніх полягає в очищенні поверхневих стоків перед потраплянням у річку водно-болотною біотою.

Із зворотними водами у водні об'єкти потрапляють такі забруднюючі речовини, як азот амонійний, сульфати, нітрати, синтетичні поверхнево-активні речовини, фосфати тощо. Активне використання населенням в побуті хімічних миючих засобів створює труднощі при здійсненні очистки стічних вод на очисних спорудах повної біологічної очистки.

Струмки, потічки, канали, які протікають територією МТГ, потребують покращення санітарного стану прибережної зони, ліквідації надходження неочищених стоків із неканалізованих територій міста, оскільки вони є джерелами забруднення басейну річки Південний Буг.

Аналізуючи результати спостережень рівня забруднення річки Південний Буг за останні п'ять років, (проби відбирались у двох створах річки Південний Буг: 0,1-0,7 км вище від межі міста та 0,5-0,7 км нижче межі міста) відзначається тенденція значне зростання таких забруднюючих речовин, як азот амонійний, азот нітритний, залізо загальне, сполуки міді та марганцю.

За даними Хмельницького обласного центру з гідрометеорології рівень забруднення річки Південний Буг в пункті відбору - 1,0 км нижче міста за останні 5 років постійно зростає.

В середньому за 2019 рік забруднення становили:

- азотом амонійним – 20,1 гранично допустимих концентрацій (далі ГДК) проти 18,3 ГДК 2018 року;

- азотом нітритним – 19,8 ГДК (8,0 ГДК 2018 р.);

- хромом шестивалентним – 6 ГДК (7 ГДК 2018 р.);

- сполуками міді – 7 ГДК проти 6 ГДК 2018 року до природного фону;

- сполуками цинку – 1,0 ГДК (0,8 ГДК 2018р.);

- сполуками марганцю – 8,8 ГДК проти 7,0 ГДК 2018 року (максимальна концентрація становила 20,9 ГДК);

- залізом загальним – 1,2 ГДК (1,1 ГДК 2018 р.);

- фенолами – 4,0 ГДК на рівні 2018 року ;

- біохімічне споживання кисню (БСК₅) – 4,1 ГДК (2,7 ГДК 2018 р.);

У 2020 році значне перевищення концентрації забруднюючих речовин у річці спостерігалось по наступних інгредієнтах:

- азоту амонійному – 20,3 ГДК;

- азоту нітритному – 24 ГДК;

- сполуках марганцю – 7 ГДК;

- хрому шестивалентному – 5,8 ГДК;

- фенолах – 4 ГДК;

- БПК⁵ – 3,0 ГДК;

- залізу загальному – 2,2 ГДК.

Забруднення азотом нітратним, хлоридами, магнієм, кальцієм, гідрокарбонатами, нафтопродуктами, сполуками кремнію, сульфатами та СПАР в середньому не перевищували ГДК.

Одноразові відбори проб води в річках Плоска та Кудрянка показали незначне перевищення гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин за нітритами, залізом та завислими речовинами (як для водойм рибогосподарського значення).

Разом з тим, управлінням з питань екології та контролю за благоустроєм міста постійно ведуться спостереження за вмістом кисню у поверхневих водних об'єктах. Систематичні лабораторні дослідження води в р. Південний Буг в районі міського пляжу, які проводить Хмельницький міськміжрайонний відділ ДУ «Хмельницький обласний лабораторний центр МОЗ України», свідчать про відсутність хімічного та бактеріологічного забруднення та відповідність вимогам Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.1996р. № 173.

Пріоритетними завданнями охорони водних ресурсів, реалізація яких вимагає значних фінансових ресурсів, є:

забезпечення якості питної води;

модернізація і капітальний ремонт артезіанських свердловин і водопровідних насосних станцій;

капітальний ремонт очисних споруд;

розширення каналізаційної мережі в приватному секторі для забезпечення централізованого водовідведення та мінімізації забруднення поверхневих водойм громади неочищеними стічними водами;

будівництво локальних очисних споруд зливових стоків та покращення стану існуючої дощової каналізації територіальної громади;

виявлення та ліквідація самовільних несанкціонованих підключень комунально-побутових стоків в мережу зливової каналізації;

розчистка русел річок;

відновлення відкритої системи водовідведення за допомогою меліоративних каналів;

визначення балансоутримувача та забезпечення фінансування утримання прибережних смуг всіх поверхневих водойм міста;

реалізація проекту по оздоровленню річки Плоскої.

2.4. Поводження з відходами

Поводження з побутовими відходами є одним з пріоритетних і найважливіших напрямків як господарської, так і природоохоронної діяльності. Хмельницьке комунальне підприємство «Спецкомунтранс» найбільше підприємство міста у сфері надання послуг із вивезення побутових відходів, діяльність якого спрямована на організацію якісної системи поводження з побутовими відходами.

На сьогодні у місті забезпечується стабільне та системне надання послуг із вивезення побутових відходів. На даний час в місті обслуговуються 264 контейнерних майданчиків.

На балансі Хмельницького комунального підприємства «Спецкомунтранс» перебуває 1384 контейнерів, з них:

1306 контейнерів європейського стандарту ємністю 1,1 м³;

57 контейнерів ємністю 0,75 м³;

13 контейнерів ємністю 8,5 м³;

8 підземних контейнерів.

Весь обсяг утворених побутових відходів захоронюється на полігоні побутових відходів (ПВ), який розташований за адресою м. Хмельницький, проспект Миру, 7, та функціонує з 1956 року. Діючий міський полігон ПВ належить до комунальної власності

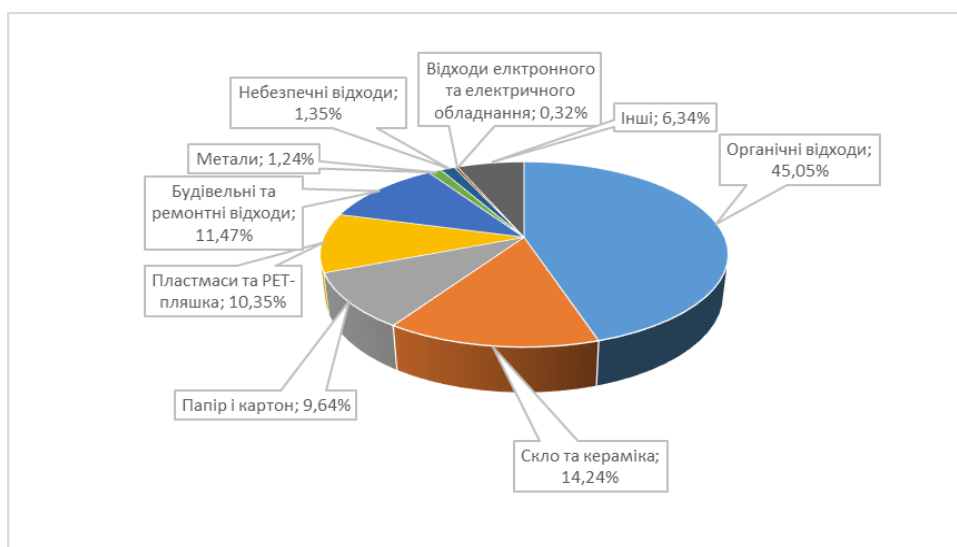
територіальної громади м. Хмельницького і наказом міського відділу комунального господарства № 59 31.12.87 р. переданий на баланс Хмельницького комунального підприємства «Спецкомунтранс».

На даний час накопичено близько 5,1 млн тонн відходів. Відходи постійно розрівнюються по карті полігону бульдозером та ущільнюються. Загальні обсяги утворення відходів у місті Хмельницькому наведено в таблиці 2.4.1.

Таблиця 2.4.1.

	2015	2016	2017	2018	2019
Кількість відходів, тонн	131969,854	131002,894	106843,1	96229,5	90870,6

Морфологічний склад ТПВ у місті Хмельницькому

Для покращення надання послуг з роздільного збирання побутових відходів, обмеження їх шкідливого впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я населення укладено договори про співробітництво з трьома суб'єктами господарської діяльності. Відповідно до умов договору підприємці, використовуючи власні контейнери, здійснюють збирання вторинної сировини зі смітєвих майданчиків міста. На даний момент встановлено 200 контейнерів для збирання ПЕТ-пляшки та 30 контейнерів для збирання скла. Щомісяця з цих контейнерів в середньому забирається 13 тонн ПЕТ-пляшки та 11 тонн скла.

З метою реалізації Проєкту модернізації інфраструктури твердих побутових відходів у м. Хмельницькому та впровадження системи комплексного поводження з побутовими відходами у місті створено Офіс «Розумне Довкілля. Хмельницький», який є структурним підрозділом Хмельницького комунального підприємства «Спецкомунтранс».

Основними завданнями Офісу є:

забезпечення реалізації державної політики у сфері поводження з побутовими відходами у межах міста Хмельницького та Хмельницької області;

зменшення негативного впливу діяльності підприємства на навколишнє середовище та сприяння раціональному використанню ресурсів;

пропагування вторинної переробки сміття та створення сучасної інфраструктури для переробки та компостування побутових відходів

реалізація заходів у сфері поводження з відходами в рамках програми Поводження з побутовими відходами «Розумне довілля. Хмельницький» на 2020-2022 роки.

розроблення проектно-кошторисної документації з реконструкції полігону побутових відходів, подальша рекультивація існуючого полігону, покращення системи збору та транспортування побутових відходів;

підготовка документації та організація робіт щодо будівництва комплексу з переробки твердих побутових відходів тощо.

Починаючи з лютого 2020 року всі школи, а з жовтня і дошкільні навчальні заклади міста забезпечені комплектами пластикових контейнерів для сортування побутових відходів та додатковими контейнерами для збору батарейок. Для освітніх закладів Офісом розроблено та надано методичні матеріали щодо раціонального поводження з побутовими відходами. Впроваджено проведення зустрічей та семінарів з освітянами міста, а також ведеться роз'яснювальна робота у соціальних мережах та за допомогою засобів телефонного зв'язку (Viber, Telegram).

З метою більш глибокого сортування побутових відходів у місті створено Центр управління відходами - місце, куди кожен мешканець міста може безкоштовно здати відходи для їх подальшої переробки чи утилізації. Завдяки роботі Центру планується скоротити потрапляння відходів на полігон та поступово упорядкувати поводження з великогабаритними відходами в місті.

Центр приймає такі види відходів як ПЕТ і скло (скло і склобій); будівельні відходи; «зелені відходи» (листя, скошена трава, дрібні гілки); меблі; побутову техніку; папір (папір, картон, газети, журнали, книги, флаєра); поліетилен («маєчки»), пакети, поліетиленова плівка, стретч плівка, «пупирка»); комбіновану упаковку (тетрапак, елопак, паперові стакани і тарілки, паперові відерця з морозива, попкорну тощо); небезпечні відходи, що містяться у складі побутових (батарейки та акумулятори, люмінесцентні лампи, тара з побутової хімії, ртутьвмісні матеріали, медикаменти, тара з фарб, клеїв та розчинників, відпрацьовані фільтри); метал: чорний (чавун, залізо), кольоровий (алюміній, мідь, нікель, олово), консервні банки, бляшанки з-під напоїв; одяг чистий і в задовільному стані; змішані відходи.

На виконання природоохоронних заходів, з метою зменшення негативного впливу на довкілля особливо небезпечних відходів, які утворюються в складі побутових, з 2014 року у місті запроваджено збір відпрацьованих ртутьвмісних ламп та термометрів. У 2018 році КП «Спецкомунтранс» закуплено спеціальний автомобіль – «Екобус», який курсує по місту за графіком та приймає від хмельничан небезпечні відходи, що містяться у складі побутових. Щомісяця «Екобус» у середньому відвідує близько тисячі осіб та збирає близько 350 кг батарейок, 700 шт. люмінесцентних ламп, 500 шт. енергозберігаючих ламп, 100 шт. термометрів, 65 кг медикаментів, які втратили свій термін придатності, 30 кг оргтехніки, 30 кг тари з залишками фарб, лаків, клеїв, 25 кг тари від побутової хімії. Окрім того, «Екобус» з просвітницькою метою відвідує дошкільні та шкільні навчальні заклади.

Щороку проводиться активна робота з ліквідації стихійних сміттєзвалищ. З метою виявлення та ліквідації стихійних сміттєзвалищ у зелених зонах, прибережних смугах водойм міста рішенням виконавчого комітету Хмельницької міської ради від 12 квітня 2012 року №308 затверджено склад постійнодіючої комісії з питань поводження з безхазяйними відходами. Стихійні сміттєзвалища, виявлені під час рейдів на території міста, фіксуються в актах обстежень, здійснюється контроль за їх ліквідацією.

Пріоритетні завдання діяльності міської ради у сфері поводження з комунальними відходами:

закриття й рекультивація існуючого полігону;

будівництво сміттєпереробного комплексу;

вдосконалення системи роздільного збору та утилізації відходів (в т.ч. будівельних відходів, побутової техніки, відходів лікувальних закладів, відходів рослинництва тощо);

продовження започаткованої практики збирання небезпечних відходів, які утворюються в побуті.

2.5. Екологічна освіта та виховання. Співпраця з громадськістю

У подоланні сучасної глобальної екологічної кризи визначальним є формування екологічної свідомості, культури і цілісного екологічного світогляду. Тому екологічна освіта і виховання є одним із пріоритетних завдань місцевої влади.

Найбільший вплив на формування особистості, в тому числі на екологічну свідомість, мають заклади дошкільної, середньої та вищої освіти. Також, суттєву роль у розвитку свідомості відіграють масові природоохоронні заходи місцевого рівня, які щороку організовуються та проводяться органами місцевого самоврядування, шкільними та вищими навчальними закладами, представниками підприємств, установ та організацій міста тощо.

Робота освітян у сфері екології спрямована на формування екологічної культури особистості, набуття навичок і досвіду розв'язання екологічних проблем, залучення школярів до практичної природоохоронної роботи.

Так, в місті діє 4 загальноосвітніх навчальних заклади екологічного спрямування та функціонує 21 клас природничого профілю, де навчається понад 500 учнів. В окремих навчальних закладах працюють осередки Всеукраїнської спілки «Екологічна варта», в бібліотеках міста діють екологічні гуртки.

В рамках Всеукраїнських та міських екологічних акцій організовуються та проводяться природоохоронні заходи, спрямовані на покращення стану довкілля, озеленення території навчальних закладів, поширення екологічних знань (науково-практичні конференції, фестивали екологічної творчості, круглі столи тощо).

З метою формування екологічної свідомості населення громади за кошти міського фонду охорони навколишнього природного середовища виготовляються та розповсюджуються інформаційні листівки, плакати екологічного спрямування, соціальна екологічна реклама, видання для дітей екологічного спрямування. У 2017 та 2018 роках видано збірники дитячих творів «Екоказки».

В рамках співпраці управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста, департаменту освіти та науки та загальноосвітніми навчальними закладами міста з 2014 року в школах запроваджено збір використаних батарейок. За кошти міського фонду охорони навколишнього природного середовища було закуплено та роздано на школи пластикові контейнери для збору використаних батарейок. Протягом 4-х років учнями зібрано понад 3000 кг батарейок.

Однак, екологічна культура громадян залишається низькою, і без підвищення її рівня неможливо сподіватися на позитивні зміни в навколишньому середовищі. Такої мети можна досягти лише спільними зусиллями державних установ, освітянських закладів та громадських організацій.

Пріоритетними завданнями даного напрямку є:

проведення спільних природоохоронних заходів, акцій на базі навчальних закладів громади;

розповсюдження соціальної реклами;

інформування населення про важливість збереження довкілля;

формування доступної системи інформування населення про стан довкілля.

3. Мета Програми

Мета Програми – здійснення на території Хмельницької міської територіальної громади екологічної політики, спрямованої на збереження та поліпшення стану навколишнього середовища, збереження унікальних природних особливостей, зменшення техногенних забруднень, раціональне використання природних ресурсів та формування в жителів громади екологічної культури .

Програмою визначені пріоритетні напрямки та комплекс заходів щодо охорони та поліпшення стану довкілля Хмельницької міської територіальної громади.

Виконання передбачених Програмою природоохоронних заходів можливе лише за умови сприяння їх реалізації з боку органів місцевого самоврядування, керівників підприємств, установ і організацій, громадських організацій та населення громади.

4. Шляхи і способи розв'язання екологічних проблем міста, строк виконання Програми

1. Раціональне використання земельних, водних, рекреаційних та інших природних ресурсів, створення умов для їхнього відновлення.

2. Дотримання Генерального плану міста з охорони навколишнього природного середовища.

3. Дотримання природоохоронного законодавства в частині збереження екологічної мережі міста.

4. Виключення можливості надання містобудівних умов та обмежень й іншої містобудівної документації, що змінює призначення рекреаційних земель.

5. Видалення зелених насаджень на окремих об'єктах благоустрою зеленого господарства в межах території громади (парках, скверах, рекреаційних зонах; зелених насадженнях прибудинкових територій; берегозахисних ділянках та водоохоронних зонах) здійснювати виключно у надзвичайних та аварійних ситуаціях відповідно до оформленого акту обстеження зелених насаджень відповідною комісією управління житлово-комунального господарства.

6. Запобігання забрудненню атмосферного та водного басейнів.

7. Впровадження сучасних технологій збирання, вилучення, переробки та знешкодження промислових і побутових відходів.

8. Впровадження нових технологій, модернізація мереж і споруд енергопостачання, теплозабезпечення, водопостачання, каналізації.

9. Розробка та прийняття нових нормативно-правових актів з питань охорони довкілля, землекористування, регулювання та забудови міста Хмельницького, населених пунктів територіальної громади.

10. Узгодження діяльності органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади, фізичних і юридичних осіб у сфері забезпечення благоустрою міста.

11. Створення екологічної ради при виконкомі Хмельницької міської ради з метою забезпечення системного збалансованого управління в сфері охорони довкілля із залученням депутатів міської ради, керівників профільних управлінь та відділів, громадськості.

5. Очікувані результати виконання Програми

Виконання Програми забезпечить:

- збереження та раціональне використання природних ресурсів;
- покращення стану атмосферного повітря в громаді;
- створення умов щодо подолання негативних наслідків змін клімату;
- якість питної води та покращення стану поверхневих водних об'єктів на території Хмельницької міської територіальної громади;
- збільшення площі зелених насаджень та покращення стану існуючих;
- створення комфортних умов для проживання та відпочинку населення;
- удосконалення системи поводження на території громади з побутовими відходами, в т.ч. небезпечними, великогабаритними тощо;
- покращення екологічної освіти;
- підвищення екологічної свідомості громадян.

6. Економічний та організаційний механізм реалізації Програми, загальний обсяг фінансування Програми

Основою реалізації програми є забезпечення комплексного підходу до вирішення екологічних проблем громади, розуміння пріоритетності екологічних заходів.

Джерелами фінансування виконання заходів Програми є кошти: обласного бюджету та бюджету громади, в тому числі природоохоронного фонду; підприємств, установ та організацій; інші джерела фінансування (добровільні внески, інвестиції тощо).

Кошти фонду охорони навколишнього природного середовища використовуються для цільового фінансування щорічного переліку природоохоронних заходів, які реалізуються на території громади та відповідають видам діяльності, що належать до затверджених постановою Кабінету Міністрів України природоохоронних заходів.

7. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Організація виконання Програми покладається на управління з питань екології та контролю за благоустроєм. Управління забезпечує щоквартальний моніторинг виконання заходів Програми.

Відповідальні виконавці забезпечують виконання заходів, визначених даною Програмою, та щоквартально інформують про хід виконання заходів управління з питань екології та контролю за благоустроєм, яке у свою чергу забезпечує узагальнення, аналіз та інформування населення (раз на пів року) шляхом розміщення звітної інформації на сайті Хмельницької міської ради в розділі «Іфраструктура» - «Екологія» (khm.gov.ua).

Контроль за виконанням даної Програми здійснює постійна комісія міської ради з питань містобудування, земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища.

8. Основні завдання та заходи

Основні завдання та заходи, які планується реалізовувати в рамках Програми представлено в табличній формі в Додатку 1.

Секретар міської ради

В. ДІДЕНКО

Начальник управління з питань екології та контролю за благоустроєм

О. ЛУКОВ

ПАСПОРТ
Програми охорони довкілля Хмельницької міської територіальної громади
на 2021-2025 роки

Ініціатори розроблення Програми	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм Хмельницької міської ради
Підстава для розроблення	ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні», ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища», Постанова КМУ від 17.09.1996 року №1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів»
Розробник Програми	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм Хмельницької міської ради
Співрозробники Програми	Управління та відділи міської ради, комунальні підприємства, громадські організації профільні громадські організації
Учасники (співвиконавці) Програми	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм Хмельницької міської ради, управління та відділи міської ради, комунальні підприємства
Мета	Збереження та поліпшення стану навколишнього середовища, збереження унікальних природних особливостей території міської територіальної громади, зменшення техногенних забруднень, раціональне використання природних ресурсів та формування в населення екологічної культури
Термін реалізації	2021-2025 роки (5 років)
Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми, тис.грн, у т.ч.	659 439,0 тис.грн
обласний бюджет	15 000 тис.грн
бюджет громади	575 694,0 тис.грн
фонд охорони навколишнього природного середовища	7 172,0 тис.грн
інші кошти (в т.ч. кошти підприємств)	61 573,0 тис.грн

Начальник управління
з питань екології та контролю за благоустроєм

О. ЛУКОВ

**Основні завдання та заходи Програми охорони довкілля Хмельницької міської територіальної громади на 2021 -2025 роки,
загальний обсяг прогнозованого фінансування Програми**

Таблиця 1

Заходи щодо покращення якості атмосферного повітря

№ з/п	Назва заходу	Термін виконання	Відповідальні	Орієнтовний обсяг фінансування, (тис. грн)	Джерела фінансування (тис. грн)			Очікуваний результат
					Обласний бюджет	Бюджет Хмельницької міської територіальної громади, в тому числі фонд ОНПС	Кошти підприємств, інші	
1	Відомчий контроль викидів та режимно-налагоджувальні роботи на котлах	2021 2022 2023 2024 2025	КП «Південно-Західні тепломережі»	780,0			780,0	Зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, тонн: азоту (1) N2O - 0,005; метану - 0,035; оксиду вуглецю – 0,23; діоксиду азоту – 1,967; діоксиду вуглецю – 1 981,9
				156,0			156,0	
				156,0			156,0	
				156,0			156,0	
				156,0			156,0	
		2021 2022 2023 2024 2025	МКП «Хмельницьк-теплокомуненерго»	5 573,0			5 573,0	
				702,0			702,0	
				1 771,0			1 771,0	
				627,0			627,0	
				702,0			702,0	
2	Заміна зношених теплових мереж на попередньо ізольовані труби	2021 2022 2023 2024 2025	КП «Південно-Західні тепломережі»	22 500,0		9 000,0	13 500,0	
				4 500,0		1 800,0	2 700,0	
				4 500,0		1 800,0	2 700,0	
				4 500,0		1 800,0	2 700,0	
				4 500,0		1 800,0	2 700,0	
		2021 2022 2023 2024 2025	МКП «Хмельницьк-теплокомуненерго»	30 000,0			30 000,0	
				5 000,0			5 000,0	
				5 500,0			5 500,0	
				6 000,0			6 000,0	
				6 500,0			6 500,0	
		7 000,0			7 000,0			

3	Заміна конвективних поверхонь котлоагрегатів	2021	КП «Південно-Західні тепломережі»	190,0 190,0				190,0 190,0	
		2021	МКП «Хмельницьк-теплокомуненерго»	3 500,0 600,0		2 000,0 300,0		1 500,0 300,0	
		2022		650,0		350,0		300,0	
		2023		700,0		400,0		300,0	
		2024		750,0		450,0		300,0	
		2025		800,0		500,0		300,0	
4	Заміна пального пристроїв котлів (технічне переоснащення)	2021	КП «Південно-Західні тепломережі»	4 600,0 2 300,0		2 300,0 1 150,0		2 300,0 1 150,0	
		2022		2 300,0		1 150,0		1 150,0	
5	Відновлення ізоляції теплових мереж	2021	МКП «Хмельницьк-теплокомуненерго»	53,0 9,6				53,0 9,6	
		2022		10,1				10,1	
		2023		10,6				10,6	
		2024		11,1				11,1	
		2025		11,6				11,6	
6	Збільшення (оновлення) рухомого складу електротранспорту	2021	ХКП «Електротранс», Управління транспорту та зв'язку	359 400,0 68 300,0		359 400,0 68 300,0			Зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря
		2022		71 700,0		71 700,0			
		2023		75 300,0		75 300,0			
		2024		79 100,0		79 100,0			
		2025		65 000,0		65 000,0			
7	Оновлення рухомого складу автотранспорту, який працює на автобусних маршрутах	2021-2025	Управління транспорту та зв'язку	Кошти приватних перевізників				Кошти приватних перевізників	
8	Заходи з впорядкування руху транспорту, в першу чергу, на дорогах центральної частини міста (в т. ч. розширення проїзної частини у вигляді відкритої «кишені»)	2021	Департамент інфраструктури	9 500,0 3500,0		9 500,0 3 500,0			Зменшення викидів автотранспорту шляхом покращення пропускної спроможності вулиць міста
		2022		2 000,0		2 000,0			
		2023		2 000,0		2 000,0			
		2024		1 000,0		1 000,0			
		2025		1 000,0		1 000,0			
9	Здійснення моніторингу гранично допустимих викидів від стаціонарних джерел забруднення	2021	АТ «Хмельницьк-обленерго»	96,0 19,0				96,0 19,0	Отримання об'єктивних даних щодо стану атмосферного повітря, вжиття дієвих заходів
		2022		19,2				19,2	
		2023		19,2				19,2	
		2024		19,3				19,3	
		2025		19,3				19,3	

10	Розроблення програми моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря	2021-2022	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм, комісія з питань здійснення державного моніторингу в галузі охорони та управління якістю атмосферного повітря	100,0			100,0		Забезпечення дотримання вимог законодавства про охорону атмосферного повітря
11	Організація моніторингу стану атмосферного повітря (в тому числі придбання вимірювальних приладів)	2021 2022 2023 2024		6 400,0 1 000,0 1 200,0 4 200,0	3 000,0 3 000,0	3 000,0 1 000,0 1 000,0 1 000,0	400,0 200,0 200,0	В межах бюджетних асигнувань	Отримання інформації про концентрації забруднюючих речовин в повітрі та вжиття оперативних заходів реагування
	Всього на заходи			442 692,0	3 000,0	385 200,0	500,0	53 992,0	

Таблиця 2

**Заходи з охорони і раціонального використання зелених насаджень,
збереження природно-заповідного фонду**

№ з/п	Назва заходу	Термін виконання	Відповідальні	Орієнтовний обсяг фінансування, (тис. грн)	Джерела фінансування (тис. грн)			Очікуваний результат	
					Обласний бюджет	Бюджет Хмельницької міської територіальної громади, в тому числі фонд ОНПС	Кошти підприємств, інші		
1.	Заходи з озеленення	2021 2022 2023 2024 2025	Управління комунальної інфраструктури, КП по зеленому будівництву та благоустрою міста, КП «Парки і сквери м.Хмельницького»,	5 000,0 961,0 1 004,0 1 000,0 1 300,0 795,0		4 500,0 800,0 900,0 900,0 1 200,0 700,0	500,0 161,0 104,0 100,0 100,0 95,0	Обсяг фінансування заходу затверджується щорічно міською радою	Озеленення території громади, покращення показників естетичної та оздоровчої складової
2.	Наукові дослідження, проектні та проектно-конструкторські розроблення (виготовлення проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок під парки, сквери, зелені зони, території природно-заповідного фонду)	2021 2022 2023 2024 2025	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм	750,0 285,0 100,0 100,0 150,0 115,0		400,0 235,0 50,0 50,0 50,0 15,0	350,0 50,0 50,0 50,0 100,0 100,0		Збільшення зелених зон загального користування. Охорона та збереження зелених насаджень

3.	Утримання та оновлення об'єктів природно-заповідного фонду	2021 2022 2023 2024 2025		48 648,0 9 348,0 9 500,0 9 800,0 10 000,0 10 000,0		48 448,0 9 348,0 9 500,0 9 700,0 9 900,0 10 000,0	200,0 100,0 100,0		Збереження та розвиток об'єктів природно-заповідного фонду
4.	Будівництво, розширення, реконструкція та облаштування вольєрів для утримання тварин у зоокуточку в парку ім. Чекмана	2022- 2023	КП «Парки і сквери м.Хмельницького»	300,0			100,0	200,0	Поліпшення середовища перебування тварин у зоокуточку
5.	Утримання парків і скверів (не віднесених до заповідних територій) та інших зелених зон	2021-2025	Управління комунальної інфраструктури, КП по зеленому будівництву та благоустрою міста, КП «Парки і сквери м.Хмельницького»,	44 081,0 8 361,0 8 530,0 8 830,0 9 030,0 9 330,0		43 931,0 8 331,0 8 500,0 8 800,0 9 000,0 9 300,0		150,0 30,0 30,0 30,0 30,0 30,0	Охорона та збереження зелених насаджень, утримання їх у здоровому впорядкованому стані. Благоустрій об'єктів зеленого господарства
6.	Проведення спеціальних заходів, спрямованих на запобігання знищенню чи пошкодженню природних комплексів територій та об'єктів природно-заповідного фонду	2022 2023 2024	Управління комунальної інфраструктури, КП по зеленому будівництву та благоустрою міста, КП «Парки і сквери м.Хмельницького»,	350,0 100,0 200,0 50,0		100,0 - 100,0	100,0 50,0 50,0 -	150,0 50,0 50,0 50,0	Збереження об'єктів природно-заповідного фонду
7.	Розроблення проєктів організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду та проєктів утримання парків-пам'яток садово-паркового мистецтва	2021 2022 2023	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм	500,0 120,0 280,0 100,0		200,0 100,0 100,0	300,0 120,0 180,0		Збереження та розвиток об'єктів природно-заповідного фонду
8.	Резервування територій для заповідання (в тому числі виготовлення наукових обґрунтувань). Внесення елементів екомережі міста Хмельницького до Національної екомережі	2024 2025	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм, Управління комунальної інфраструктури	200,0 - - - 100,0 100,0			200,0 - - - 100,0 100,0		Збереження та розвиток об'єктів природно-заповідного фонду

9.	Встановлення (поновлення) знаків-аншлагів, межових знаків на території об'єктів природно-заповідного фонду	2021 2022 2023 2024 2025		80,0 5,0 20,0 20,0 20,0 15,0			50,0 5,0 10,0 10,0 10,0 15,0	30,0 - 10,0 10,0 10,0 -	Інформаційні заходи задля збереження об'єктів природно-заповідного фонду
10.	Капітальний ремонт зелених насаджень, в т. ч. знешкодження омели на деревах на території Хмельницької МТГ	2021 2022 2023 2024 2025	Управління комунальної інфраструктури, КП по зеленому будівництву та благоустрою міста	9 500,0 1 500,0 2 000,0 2 000,0 2 000,0 2 000,0		9 500,0 1 500,0 2 000,0 2 000,0 2 000,0 2 000,0			Продовження терміну експлуатації зелених насаджень, утримання їх у здоровому впорядкованому стані
11.	Розроблення та реалізація програми озеленення та догляду за зеленими насадженнями на території Хмельницької МТГ	2022-2025	Управління комунальної інфраструктури	1 000,0		1 000,0	В межах бюджетних призначень		Збереження, відновлення зелених зон
12.	При будівництві чи реконструкції житлового фонду в центральній частині міста та житлових районах з нестачею зелених насаджень зобов'язувати забудовників використовувати сучасні форми озеленення (на даху, вертикальне тощо)	2021-2025	Управління архітектури та містобудування, Управління комунальної інфраструктури	Не потребує фінансування	-	-	-	-	Забезпечення виконання вимог Державних будівельних норм в частині озеленення
13.	Здійснення контролю за виконанням забудовниками вимог державних будівельних норм щодо озеленення територій	2021-2025	Управління архітектури та містобудування	Не потребує фінансування	-	-	-	-	
14.	Проведення роботи з ландшафтної організації та реконструкції зелених насаджень на закріплених земельних ділянках закладів освіти Хмельницької міської територіальної громади	2021 2022 2023 2024 2025	Департамент освіти та науки Хмельницької міської ради	250,0		150,0 50,0 50,0 50,0	100,0 50,0 50,0		Безпека життєдіяльності, покращення показників естетичної та оздоровчої складової
15	Заходи щодо запобігання інтродукції та поширення чужорідних видів рослин, які загрожують природним екосистемам	2021-2025	Управління комунальної інфраструктури Управління з питань екології та контролю за благоустроєм		В межах бюджетних призначень				Збереження екосистеми
	Всього на заходи			110 659,0		108 229,0	1 900,0	530,0	

Таблиця 3

Заходи з охорони та раціонального використання водних ресурсів

№ з/п	Назва заходу	Термін виконання	Відповідальні	Орієнтовний обсяг фінансування, (тис. грн)	Джерела фінансування (тис. грн)			Очікуваний результат	
					Обласний бюджет	Бюджет Хмельницької міської територіальної громади, в тому числі	Кошти підприємств, інші		
									фонд ОНПС
1	Будівництво зон санітарної охорони (I поясу) артезіанських свердловин і водопровідних насосних станцій	2021 2022 2023 2024 2025	МКП «Хмельницьк-водоканал»	3 100,0		3 000,0	100,0	Охорона підземних вод від забруднення	
				-		-	-		
				600,0		500,0	100,0		
				500,0		500,0			
				1 000,0		1 000,0			
2	Модернізація і капітальний ремонт артезіанських свердловин і водопровідних насосних станцій	2021 2022 2023 2024 2025	Управління комунальної інфраструктури, МКП «Хмельницьк-водоканал»	4 500,0		2 500,0		2 000,0	Охорона підземних вод від забруднення
				500,0		-	500,0		
				1 000,0		500,0	500,0		
				1 500,0		1 000,0	500,0		
				1 000,0		500,0	500,0		
3	Будівництво і капітальний ремонт споруд і мереж водопроводу і каналізації	2021 2022 2023 2024 2025	Управління комунальної інфраструктури, МКП «Хмельницьк-водоканал»	6 500,0		5 000,0		1 500,0	Зменшення втрат води. Зменшення забруднення поверхневих водойм неочищеними стічними водами
				2 500,0		2 000,0	500,0		
				1 500,0		1 000,0	500,0		
				1 500,0		1 000,0	500,0		
				500,0		500,0	-		
4	Реконструкція і капітальний ремонт споруд, обладнання та інженерних комунікацій міських каналізаційних очисних споруд і каналізаційних насосних станцій	2021 2022 2023 2024 2025	Управління комунальної інфраструктури, МКП «Хмельницьк-водоканал»	7 000,0		5 000,0		2 000,0	Зменшення забруднення поверхневих водойм неочищеними стічними водами
				800,0		500,0	300,0		
				1 000,0		500,0	500,0		
				1 600,0		1 000,0	600,0		
				2 100,0		1 500,0	600,0		
5	Придбання систем, приладів для здійснення контролю за якістю поверхневих та підземних вод на території міста	2021 2022 2023 2024 2025	МКП «Хмельницьк-водоканал», Управління з питань екології та контролю за благоустроєм	1 240,0		1 000,0	240,0		Контроль за станом води в річках П. Буг, Плоска, Кудрянка
				600,0		600,0	-		
				200,0		100,0	100,0		
				200,0		100,0	100,0		
				150,0		100,0	50,0		
			150,0		100,0	50,0			

6	Проведення робіт, пов'язаних з поліпшенням технічного стану та благоустрою поверхневих водойм на території територіальної громади	2021 2022 2023 2024 2025	Управління комунальної інфраструктури, КП по зеленому будівництву та благоустрою міста, КП «Парки і сквери м.Хмельницького», Управління з питань екології та контролю за благоустроєм	18 070,0 3 370,0 3 500,0 3 600,0 3 800,0 3 800,0		17 680,0 3 280,0 3 400,0 3 500,0 3 700,0 3 800,0	390,0 90,0 100,0 100,0 100,0 -		Покращення санітарно-екологічного стану поверхневих водних об'єктів
7	Заходи щодо відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану водойм (в т.ч. реалізація проектів з оздоровлення та розчистки річок П. Буг, Плоска, Кудрянка)	2021 2022 2023 2024 2025	Управління комунальної інфраструктури, Управління з питань екології та контролю за благоустроєм	49 800,0	12 000,0	37 500,0	300,0		Покращення санітарно-екологічного стану поверхневих водних об'єктів
				У межах бюджетних призначень					
8	Біологічна меліорація водойм	2021 2022 2023 2024 2025	КП «Парки і сквери м.Хмельницького», КП по зеленому будівництву та благоустрою міста	410,0 160,0 150,0 100,0 - -			360,0 160,0 100,0 100,0 - -	50,0 - 50,0 - - -	Оздоровлення водойм
9	Заходи щодо охорони тваринного світу та боротьби з браконьєрством (придбання матеріально-технічних засобів тощо)	2022-2023	КП «Парки і сквери м.Хмельницького» Управління з питань екології та контролю за благоустроєм	130,0 У межах бюджетних призначень	У межах бюджетних призначень		100,0	30,0	Підвищення рівня боротьби з нерегульованим (незаконним) рибальством на території ХМТГ
10	Поточний ремонт та утримання криниць громадського користування	2021 2022 2023 2024 2025	КП по зеленому будівництву та благоустрою міста	800,0 200,0 200,0 200,0 100,0 100,0		800,0 200,0 200,0 200,0 100,0 100,0			Покращення якості питної води
11	Придбання спецтехніки для очищення водойм	2022-2023	КП «Парки і сквери м.Хмельницького», Управління комунальної інфраструктури, Управління з питань екології та контролю за благоустроєм	2000,0 У межах бюджетних призначень		1 700,0	300,0		Покращення якості поверхневих вод

12	Наукові дослідження (лабораторні дослідження води поверхневих водойм)	2021 2022 2023 2024 2025	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм	200,0 40,0 40,0 40,0 40,0 40,0			200,0 40,0 40,0 40,0 40,0 40,0		Додаткові дослідження дозволять розширити мережу моніторингу та діагностувати реальний стан поверхневих вод
13	Виготовлення проєктів землеустрою щодо встановлення меж прибережних захисних смуг поверхневих водних об'єктів на території територіальної громади	2022-2025	Управління земельних ресурсів	1 000,0 У межах бюджетних призначень		1 000,0 У межах бюджетних призначень			Збереження екосистеми. Забезпечення умов схеми екомережі
14	Забезпечення функціонування відкритих каналів меліоративної системи водовідведення	2021 2022 2023 2024 2025	Управління комунальної інфраструктури, Управління з питань екології та контролю за благоустроєм, Регіональний офіс водних ресурсів у Хмельницькій області	1 200,0 300,0 200,0 300,0 200,0 200,0		1 200,0 300,0 200,0 300,0 200,0 200,0			Заходи щодо запобігання підтопленню території громади
15	Обстеження та паспортизація гідротехнічних споруд	2021 2022		100,0 50,0 50,0			100,0 50,0 50,0		
16	Будівництво очисних споруд на зливові стоки у м. Хмельницькому	2022-2025	Управління комунальної інфраструктури	Відповідно до проектно кошторисної документації		У межах бюджетних призначень			Ліквідація забруднення поверхневих водних об'єктів, зокрема річки Південний Буг
	Всього на заходи			96 050,0	12 000,0	76 380,0	2 090,0	5 580,0	

Таблиця 4

Заходи у сфері поводження з відходами

	Назва заходу	Термін виконання	Відповідальні	Орієнтовний обсяг фінансування (тис. грн)	Джерела фінансування (тис. грн)				Очікуваний результат
					Обласний бюджет	Бюджет Хмельницької міської територіальної громади, в тому числі		Кошти Підприємств, інші	
							Фонд ОНПС		
1.	Забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів та небезпечних хімічних речовин, в тому числі ліквідація стихійних сміттєзвалищ	2021 2022 2023 2024 2025	Управління комунальної інфраструктури, ХКП «Спецкомунтранс», Управління з питань екології та контролю за благоустроєм, Аварійно-рятувальний загін спеціального призначення ГУ ДСНС України в Хмельницькій області	1 450,0		1 000,0	450,00		Покращення санітарно-екологічного стану території Хмельницької міської територіальної громади
				470,0		200,0	270,0		
				290,0		200,0	90,0		
				290,0		200,0	90,0		
				200,0		200,0	-		
		200,0		200,0	-				
		2021 2022 2023 2024 2025		100,0		100,0			
		45,0		45,0	45,0				
		35,0		-	-				
		-		-	-				
20,0		20,0	20,0						
2.	Придбання контейнерів для роздільного збирання побутових відходів	2022 2023 2024 2025	Управління комунальної інфраструктури, ХКП «Спецкомунтранс», Управління з питань екології та контролю за благоустроєм	3 200,0		2 000,0	200,0	1 000,0	Забезпечення роздільного збирання відходів
				У межах бюджетних призначень					
3.	Виготовлення та розміщення інформаційних листівок, екологічної реклами, відеороликів тощо на тему: «Розумне поводження з відходами»	2021 2022 2023 2024 2025	ХКП «Спецкомунтранс», Управління з питань екології та контролю за благоустроєм	650,0		300,0	100,0	250,0	Підвищення екологічної свідомості громадян
				140,0		70,0	20,0	50,0	
				145,0		70,0	25,0	50,0	
				140,0		70,0	20,0	50,0	
				140,0		70,0	20,0	50,0	
				85,0		20,0	15,0	50,0	
4.	Відкриття навчального центру поводження з відходами в м. Хмельницькому	2021 2022	ХКП «Спецкомунтранс», Управління з питань екології та контролю за благоустроєм	2 500,0	У межах бюджетних призначень	2 100,0	400,0		
				1 601,9		1 301,9	300,0		
				898,1		798,1	100,0		

5.	Продовження практики сортування сміття у закладах освіти Хмельницької міської територіальної громади	2021 2022 2023 2024	Департамент освіти та науки Хмельницької міської ради, Управління з питань екології та контролю за благоустроєм	200,0 60,0 60,0 40,0 40,0			200,0 60,0 60,0 40,0 40,0		Забезпечення роздільного збирання відходів, підвищення екологічної свідомості молоді
6	Заходи з реалізації Проєкту «Розумне Довкілля Хмельницький» *	2021-2025	Управління комунальної інфраструктури, ХКП «Спецкомунтранс»	У межах бюджетних призначень					Зменшення шкідливого впливу побутових відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людей шляхом комплексного вирішення проблем ТПВ на території громади
	Всього на заходи			8 100,0		5 400,0	1 450,0	1 250,0	

*Фінансування заходів відповідно до Програми поводження з побутовими відходами «Розумне Довкілля. Хмельницький» на 2021-2022 роки (рішення другої сесії №67 від 23.12.2020 р)

Таблиця 5

Заходи у сфері екологічної освіти та виховання. Співпраця з громадськістю

№ з/п	Назва заходу	Термін виконання	Відповідальні	Орієнтовний обсяг фінансування, (тис. грн)	Джерела фінансування (тис. грн)			Очікуваний результат
					Обласний бюджет	Бюджет Хмельницької міської територіальної громади, в тому числі		
				Фонд ОНПС		Кошти підприємств, інші		
1	Проведення науково-технічних конференцій і семінарів, організація виставок, фестивалів та інших заходів щодо пропаганди охорони навколишнього природного середовища, видання	2021 2022 2023 2024 2025	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм, Департамент освіти та науки Хмельницької міської ради, КУ «Молодіжний центр»,	500,0 100,00 100,00 100,0 100,0 100,0			500,0 100,00 100,00 100,0 100,0 100,0	Підвищення екологічної свідомості громадян. Популяризація свідомої поведінки в суспільстві.

	поліграфічної продукції з екологічної тематики тощо		бібліотечні заклади						Пропаганда збереження пам'яток природи
2	Впровадження курсів, факультативів, гуртків екологічного спрямування та впровадження екологічного профілю у закладах середньої освіти	2021 2022 2023 2024 2025	Департамент освіти та науки Хмельницької міської ради	450,0 У межах бюджетних призначень		450,0			Удосконалення професійних компетентностей педагога та поглиблення знань учнів із природничих дисциплін
3	Розробка та видання методичних посібників на екологічну тематику	2021-2025	Департамент освіти та науки Хмельницької міської ради	40,0		20,0	10,0	10,0	Популяризація передового педагогічного досвіду екологічного напрямку освітнього процесу
4	Забезпечення участі школярів у всеукраїнському конкурсі-захисті учнівських науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України та інших проектах екологічного спрямування	2021 2022 2023 2024 2025	Департамент освіти та науки Хмельницької міської ради	30,0 6,0 6,0 6,0 6,0 6,0		10,0 2,0 2,0 2,0 2,0 2,0	10,0 2,0 2,0 2,0 2,0 2,0	10,0 2,0 2,0 2,0 2,0 2,0	Залучення обдарованої учнівської молоді до науково-дослідницької діяльності
5	Організація та проведення екологічних акцій серед учнівської молоді Хмельницької міської територіальної громади	2021 2022 2023 2024 2025	Департамент освіти та науки Хмельницької міської ради Управління з питань екології та контролю за благоустроєм	80,0 20,0 20,0 20,0 10,0 10,0			80,0 20,0 20,0 20,0 10,0 10,0		Залучення школярів до природоохоронних заходів. Популяризація свідомої поведінки в природі
6	Проект із формування екологічних звичок в молодіжному середовищі «Еко-похід»	2021-2023	КУ «Молодіжний центр»	8,0		3,0	4,0	1,0	Підвищення екологічної свідомості молоді Популяризація свідомої поведінки в природі
7	Школа екологічної свідомості	2021-2022	КУ «Молодіжний центр»	10,0		2,0	8,0		Проведення заходів екологічного спрямування в навчальних закладах
8	Екологічно-спортивний проєкт «Плогінг»	2021-2025	КУ «Молодіжний центр»	Не потребує фінансування					Поширення екологічного руху «Плогінг» в молодіжному середовищі

9	Наукові дослідження, проектні та проектно-конструкторські розроблення, в тому числі моніторингові дослідження	2021	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста	500,0			300,0	200,0	Отримання матеріалів, обґрунтувань, рекомендацій, направлених на охорону довкілля територіальної громади
		2022		90,0			50,0	40,0	
		2023		90,0			50,0	40,0	
		2024		90,0			50,0	40,0	
		2025		140,0			100,0	40,0	
10	Організація проведення оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки	2021	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста	300,0			300,0		Забезпечення дотримання вимог екологічного законодавства
		2022		50,0			50,0		
		2023		50,0			50,0		
		2024		-			-		
		2025		100,0			100,0		
11.	Організація і здійснення робіт з екологічної освіти	2021	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста	20,0			20,0		Підвищення кваліфікації
		2022		-			-		
		2023		5,0			5,0		
		2024		5,0			5,0		
		2025		5,0			5,0		
Всього на заходи				1 938,0		485,0	1 232,0	221,0	

Таблиця 6

**Загальний обсяг прогнозного фінансування Програми
2021-2025 роки**

Заходи Програми	Заплановане фінансування, тис. грн.	Джерело фінансування, тис. грн.			
		Обласний бюджет	Бюджет Хмельницької міської територіальної громади	Фонд ОНПС	Інші кошти
Заходи щодо покращення якості атмосферного повітря	442 692,0	3 000,0	385 200,0	500,0	53 992,0
Заходи з охорони і раціонального використання зелених насаджень, збереження природно-заповідного фонду	110 659,0	-	108 229,0	1 900,0	530,0
Заходи з охорони та раціонального використання водних ресурсів	96 050,0	12 000,0	76 380,0	2 090,0	5 580,0
Заходи у сфері поводження з відходами	8 100,0	-	5 400,0	1 450,0	1 250,0
Заходи у сфері екологічної освіти та виховання. Співпраця з громадськістю	1 938,0	-	485,0	1 232,0	221,0
Всього	659 439,0	15 000,0	575 694,0	7 172,0	61 573,0

Таблиця 7

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання Програми	Етапи виконання Програми (роки)					Усього витрат на виконання Програми, тис. грн
	2021	2022	2023	2024	2025	
Обсяг ресурсів усього, тис. грн., у тому числі:	118 12,6	127 466,3	136 416,8	136 266,4	141 076,9	659 439,0
обласний бюджет	3 000,0	3 000,0	3 000,0	3 000,0	3 000,0	15 000,0
бюджет Хмельницької міської територіальної громади, у тому числі	102 100,0	108 000,0	120 100,0	120 494,0	125 000,0	575 694,0
Фонд ОНПС	1 293,0	1 968,0	1 672,0	1 202,0	1 037,0	7 172,0
Кошти підприємств, інші	11 819,6	14 498,3	11 644,8	11 570,4	12 039,9	61 573,0

Начальник управління з питань екології
та контролю за благоустроєм міста

О. ЛУКОВ